

peccati formaliter talis determinatur per hoc, quod illa omissio sit, dum voluntas actum posset ponere, et advertit ac scit obligationem hanc ex lege ad ponendum actum; hic autem modus moraliter, interpretative et æquivalenter positivus est.

ARTICULUS III.

AN OMNIA PECCATA SINT ÆQUALIA.

15. *Nota.* Stoicorum paradoxum, qui teste TULLIO in Or. pro Muræno, et Parad. 3. inæqualitatem peccatorum sustulerant, adoptavit præsertim Jovinianus, contra quem L. 2. n. 21. S. Hieron. agens inquit: *De eo autem quod niteris approbare, convitium et homicidium, raca et adulterium, et otiosum sermonem, et impietatem uno supplicio repensari, jam et supra tibi responsum est.* Quamvis vero, sicut hæreticus ille beatitudinis æqualitatem affirmabat, ita etiam hic de asserta duntaxat supplicii æqualitate intelligendus, atque hinc ad questionem de peccato mortali infra instituendam rejiciendus videatur; præmittendum tamen hic examen de ipsorum peccatorum nativa inæqualitate judicamus, cum S. Aug. L. de Hæres. c. 82. de Joviniano dicat: *Hic omnia peccata, sicut Stoici Philosophi, paria esse dicebat.*

16. *Dico.* Non omnia peccata sunt æqualia. Est de fide.

Prob. Joan. 19. fit mentio majorum minorumque peccatorum. v. 11. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.* Et Jerem. 7. v. 26. dicitur: *Pejus operati sunt, quam patres eorum.* 1. Joan. 5. fit mentio peccati, quod est et non est ad mortem. v. 16. *Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico, ut roget quis.* Fit mentio peccati, quod meretur majorem vel minorem poenam, quod remittitur, vel non, hoc est, difficillime remittitur, Matth. 5. v. 22. *Qui irascitur fratri suo, reus est iudicio: qui autem dixerit fratri suo, raca, reus erit consilio: qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis.* Et ib. c. 12. v. 32. *Quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro.*

Conf. Tum quia ex peccatis alia mortalia sunt, alia venialia; tum quia lumini rationis contradicit, ejusdem esse criminis, nec plus mereri poenæ homicidium, quam colaphum aut convitium; tum quia quædam multiplici honestati, ut adulterium, aut nobiliori honestati ac virtuti, ut odium Dei, opponuntur.

17. *Obj.* *Fundamentum Stoicorum* est, quod recta ratio sit instar lineæ, quam æque transiliunt, quicumque peccando illam transiliunt. *Conf.* Peccatum est privatio: sed privatio una non est major altera, v. g. mors morte; ergo.

Fundamentum Joviniani est, quod in Scriptura tantum duo ordines hominum constituentur, bonorum scilicet et malorum, Matth. 25. v. 33. *Statuet oves a dextris suis, hædos autem a sinistris.* *Conf.* S. Basil. in reg. brev. resp. ad interr. 293. dicit, differentiam majorum et minorum peccatorum nusquam in novo Testamento inveniri.

R. *Ad Fund. Stoic.* D. Tō æque appellante peccantes C. appellante modum N. omnes quidem et singuli, qui transgrediuntur, lineam hanc transcunt, sed non omnes et singuli æqualiter, aliis longius, aliis propius abeuntibus; in quo sicut a centro magis aberrari, sic in moralibus a ratione discedi et peccari potest.

Ad Conf. Omissa M. de qua supr. dictum, cum S. Th. hic q. 73. a. 2. in 6. D. min. Privatio simplex et pura non est major vel minor C. privatio non simplex nec pura N. Per primam privationem intelligit S. Doctor illam, cujus oppositum est indivisibile, aut certe per privationem ita tollitur, ut nihil ejus remaneat; talis est mors respectu vitæ vel animæ: per secundam intelligit, cujus oppositum est divisibile, aut saltem non totaliter tollitur; qualis est ægrotudo respectu sanitatis. Ejusmodi etiam est peccatum, quia forma, qua privat, nempe honestas, non stat in indivisibili, sed est multiplex tum in qualitate tum in quantitate; potestque jam unius jam plurium circumstantiarum defectu peccari.

R. *Ad Fund. Jov.* Hoc nihil impedire, quominus sub utroque illo ordine reperiantur variæ differentiæ. A Christo etiam statuuntur duo ordines servorum, bonorum scilicet et nequam, et tamen Luc. 12. v. 47. ait: *Ille servus, qui cognovit voluntatem Domini sui, et non præparavit, et non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis: qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis.*

Ad Conf. Expl. Dicit hoc monendo, ut homines etiam abstineant a peccatis minoribus, contra ac sentiebant, qui cavebant a peccatis quidem majoribus, minora vero, quasi peccata non forent, amplectebantur C. alio sensu, et asserendo peccatorum æqualitatem N. Sane alias ad silentium novi Test. provocare non potuisset.

18. *Observa.* S. THOMAS plura capita assignat, unde inæqualitas peccatorum repetatur. 1º. Est *objectum*, quod, quo nobilius est, si oppugnatur aut læditur, eo gravius etiam est peccatum. Huc reducitur *nocumentum* ex peccato sequens saltem confuse prævisum: *circumstantiæ morales*: ac etiam *oppositio virtutum*, de quibus S. Doctor in diversis articulis agit. 2º. *Conditio actus*, qui, quo liberior, majore cum advertentia, intensior aut diuturnior est, eo magis Deo displicet. 3º. *Conditio personæ*, tum quæ peccat, tum in quam peccatur. In priori autem attenditur facilitas resistendi, ingratitude, specialis repugnancia status cum peccato, scandalum. In posteriori distinguitur Deus, aut persona Deo propinquior: peccans ipse, aut conjunctus cum peccante, persona publica etc. de quibus in Th. Mor. Eadem suppedietabit scitu necessaria de distinctione tum specifica, tum numerica peccatorum.

QUÆRES: Sitne peccatum in aliqua ratione infinitum?

19. R. Peccatum nec quoad malitiam, seu intuitu legis, nec quoad offensam, seu intuitu personæ offensæ, est simpliciter infinitum.

Prob. Forma constituens peccatum in ratione malitiæ vel offensæ est finita, utpotè modus, quo actus scienter et libere fit contra legem Dei; ergo ipsa etiam malitia et offensæ. *Objectum* quidem infinitum est; at non men-

surat actum, nisi secundum modum *cognitionis*, quæ si nulla est, nullum quoque peccatum est : si minor vel major, minus vel majus peccatum est : ergo si finita est cognitio, etiam finitæ tantum malitiæ peccatum est ; alioquin virtutes theologicæ, visio beatifica, et peccata venialia *simpliciter* infinita forent. Adde, hoc ipso quod malitia et offensa possit *augeri*, cum nulla sit determinata peccati malitia omnem intra genus suum possibilem malitiam formaliter vel eminenter continens ; nullum peccatum dici posse simpliciter infinitum.

Si ais 1º. Quantitas offensæ desumitur a dignitate offensi. Offensa est vere divina ; ergo et infinita. Satisfactio personæ infinitæ est infinita ; ergo et offensa personæ infinitæ.

R. Dignitas offensi mensurat offensam secundum modum cognitionis ; hæc cum in offensis creaturarum sit duntaxat finita, æquare dignitatem non potest. Ut offensa sit *divina*, sufficit cognosci personam offensam esse divinam ; sicut, ut offensa sit regia, satis est cognosci personam offensam esse regem : ut sit *infinita*, debet cognosci dignitas Dei offensi quantum cognoscibilis est. Persona infinita in *satisfactione* influit per se, immediate, et ut principium quod intrinsecum, cum actiones sint suppositorum : persona autem infinita offensa in offensam influit tantum ut objectum extrinsecum, et mediante cognitione, eaque finita. Proin actiones Christi, quamvis in entitate sua finitæ, infiniti tamen valoris sunt, quia Verbum non dignificat merita *ut cognitum*.

Si ais 2º. Sanctitas personæ est forma intrinsece dignificans actus meritorios ; ergo et vilitas personæ offendentis intrinsece indignam reddit offensam. Satisfactio condigna pro peccato dari non poterat, nisi a persona infinite digna ; ergo peccatum supponitur esse infinitum.

R. *Meritum* tanquam obsequium supernaturale non provenit nisi a principio supernaturali intrinseco ; *demeritum* autem, ceu opus naturale morale, præcise provenit a principiis effectivis et directivis moralitatis, inter quæ vilitas personæ non recensetur. *Satisfactio* pro peccato requirebat personam divinam, non propter malitiam peccati infinitam, sed propter æqualitatem personarum, offensæ et satisfaciens, in qua fundatur satisfactio proprie talis.

Si ais 3º. Peccatum excedit omne malum finitum : præponderat omnibus bonis operibus in infinitum multiplicatis : non est prudenter eligibile præ aliis etiam infinitis malis ; ergo infinitæ malitiæ est.

R. Peccatum excedit omne malum, quod est extra suum ordinem ; et sic infinitum est *secundum quid* et ratione ordinis, quia major offensa non datur, quam divina : non autem excedit omne malum etiam intra suum ordinem, quia semper possibilis est major gradus et intensio malitiæ ; et sic nullum est in se ac simpliciter infinitum. Quod præponderet infinitis operibus bonis, inde tantum sequitur, peccatum esse superioris et perfecte *infiniti ordinis*, ad quem non pertingunt ulla creaturæ obsequia, utpote finita. Instantia est in peccato veniali. Non est eligibile præ aliis infinitis malis, ob sui cum divina voluntate, quæ est regula omnis electionis, oppositione ; non ob malitiæ infinitudinem.

Si ais 4º. Peccatum aufert a Deo bonum infinitum, scilicet rationem finis

ultimi : privat hominem Deo, bono infinito : meretur pœnam æternam, adeoque infinitam ; ergo et ipsum in se infinitum est.

R. Peccatum aufert a Deo rationem finis ultimi *extrinsecam*, qua Deus actu præfertur aliis omnibus : non vero *intrinsecam*, quæ de se est digna, ut omnibus creatis antepônatur ; scilicet infinitam Dei excellentiam et bonitatem. Privat hominem Deo, infinito quidem bono, at finite tantum nobis communicabili. Meretur pœnam tantum *extensive* infinitam, cum intensive infinita possibilis non sit ; et sic Deus punit quidem infra condignum quoad intensionem, non autem quoad durationem.

CAPUT II.

DE CAUSIS ET EFFECTIBUS PECCATI.

ARTICULUS I.

AN DEUS SIT CAUSA ET AUCTOR PECCATI ?

20. *Nota.* Deum peccati causam statuerunt *Simon Magus*, *Cerdon*, *Marcion*, *Manes*, aliique post illum, qui bina omnium principia, aliud bonum, aliud malum, posuere. *Florinus* quidam Seculo II. Deum peccati auctorem aperte blasphemavit, plusquam hæreticus inde a S. IRENEO dictus (in fragm. epist. ad eumd. opp. p. 339). Eum Sec. XVI. secuti sunt *Libertini* ; quorum duces præcipui *Coppinus* et *Quintinus*, Sutores Flandri. Negabant hi quidem, peccata quidpiam præter inanem ac falsam opinionem esse ; affirmabant tamen, quæ ab hominibus peccata dicuntur, a Deo, solo omnia in omnibus operante, fieri.

Hos duobus libris oppugnavit *Calvinus*, ipse tamen æqualis blasphemiam reus ; peccata enim hominum Deo *volente*, *deficiente*, *imperante* et *impellente* fieri plurimis in locis suarum Institutionum, Libri de æterna prædestinatione, aliorumque operum scripsit. Unde BELLARM. L. 2. de amiss. Grat. cap. 4. et seqq. demonstrat, a *Calvino* etiam fatendum, vel quod Deus vere peccet, peccatique auctor sit, vel quod peccatum præter inanem falsamque opinionem habeat nihil. Idem docuit olim *Lutherus*, ut patet ex assert. art. 36. et *Melanchton* in Comment. ad cap. 8. epist. ad Rom.

21. *Dico.* Deus non est causa vel auctor ullius peccati. Est de fide.

Prob. EX SCRIPTURA, quæ disertis verbis negat Deum *facere*, *velle*, *imperare* peccata, aut ad ea *incitare*. I. Sap. 11. v. 25. de Deo dicitur : *Nihil odisti eorum, quæ fecisti*. Sap. 14. v. 9. autem : *Similiter odio sunt Deo impius et impietas ejus*. Ergo Deus non facit impium et impietatem. II. Psal. 5. v. 5. *Non Deus volens iniquitatem tu es*. Ps. 44. v. 8. *Dilexisti justitiam et odisti iniquitatem*. III. Eccli. 15. v. 21. *Nemini mandavit impie agere*.